ANIMALIA

SAUEKONTROLLEN

ÅRSMELDING 2018

INNHOLD

OM ANIMALIA	3
FORORD	4
ORGANISERING OG FINANSIERING	5
SAUEKONTROLLENS FORMÅL	5
AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2018	6
SATSINGSOMRÅDER 2019	7
STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN	8
Begrep og definisjoner	9
Historisk utvikling	10
Landsoversikt	12
Medlemsoversikt og besetningsstruktur	13
Rasefordeling	14
Lammetall og lammetap	15
Tilvekst og høstvekter	19
Avdrått	21
Slakteresultater	23
Helseopplysninger i Sauekontrollen	27
PRODUCTION RESULTS IN HERDS REPORTING TO THE NORWEGIAN SHEEP RECORDING SYSTEM	30

ANIMALIA AS
Lørenveien 38, Pb 396 Økern, 0513 Oslo
Tlf.: 23 05 98 00.
E-post: animalia@animalia.no
Forsidebilde: Torbjørg Nomeland Uppstad, Valle i Aust-Agder
Tekst: Mari Langaker og Marit Lystad
Trykk og grafisk design: Konsis 190850
Dato: April 2019
animalia.no

OM ANIMALIA

Animalia er Norges ledende fag- og utviklingsmiljø innen kjøtt-og eggproduksjon. Vi er en nøytral bransjeaktør som tilbyr norske bønder, hele den norske kjøtt-og eggbransjen og samfunnet forøvrig kunnskap og kompetanse gjennom husdyrkontroller og dyrehelsetjenester, beredskap, driftskritiske fagsystemer. forsknings- og utviklingsprosjekter, e-læring og kursvirkomshet og allmenn kunnskapsformidling.

Animalia skal bidra til økt verdiskapning, reduserte kostnader og høy tilit til norsk kjøtt- og eggproduksjon. Animalias virkosmhet styrker bærekraft og langsiktig konkurransekraft for bonde og bransje gjennom å levere kunnskapsbaserte, nyttige og kostnadseffektive tjenester.

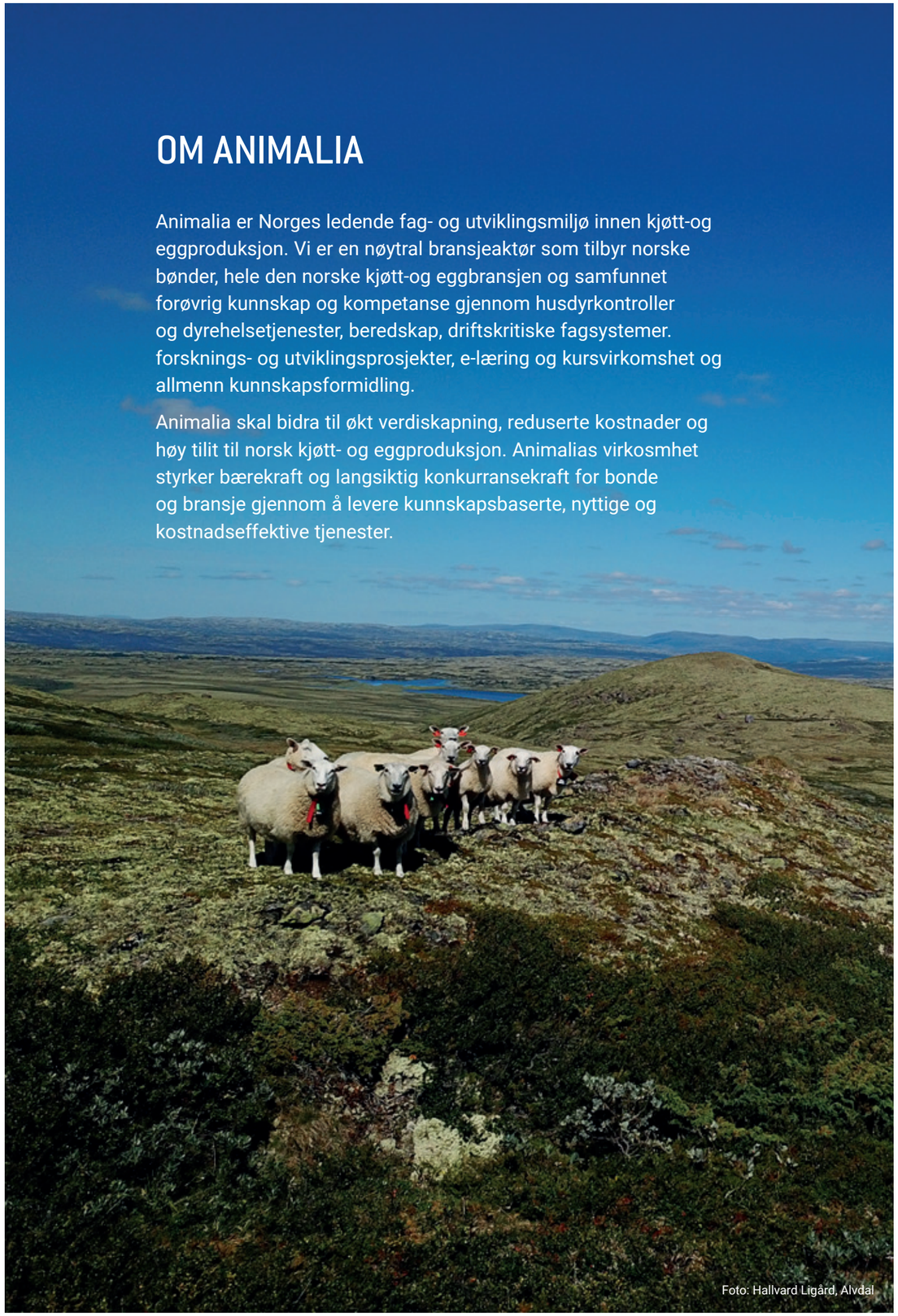

Foto: Hallvard Ligård, Alvdal

FORORD

Basert på tall fra 1. mars 2018 var 40,7 prosent av landets sauebesetninger og 52,1 prosent av landets søyer år registrert i Sauekontrollen. Verdt å merke seg er at vi fra 2018 har gått over til å telle søyer født året før eller tidligere per 1. mars slik at det kan sammenlignes med telledato for produksjonstilskudd. Tidligere talte vi søyer over ett år per 31.12. Dette gjør at 2018-tallene for oppslutning ikke er direkte sammenlignbare med eldre statistikk. Ved årets slutt hadde vi 5 805 medlemmer og medlemstallet øker stadig. Rundt 95 prosent av medlemmene registrerer dataene sine selv. Gjennomsnittlig besetningsstørrelse i Sauekontrollen var 86 søyer. Snaue 6 % av besetningene har mer enn 200 para søyer og 21 % av søyene er i disse besetningene.

Lammetallet har de siste årene gått noe ned fra toppåret 2014 hvor det var fødte lam per para søye 2,11 til 2,04 i 2018. Vi må tilbake til 2005 for å finne et så lavt lammetall.

Vi har i 2018 endret beregningsmåten for tap på sommerbeite. Tidligere har innmeldte lam uten høstvekt blitt antatt tapt på sommerbeite og inkludert i beregningen sammen med faktiske tapsregistreringer. Tidligere har vi derfor overestimert sommertapet noe. Datagrunnlaget i Sauekontrollen blir stadig bedre, og fra og med i år vil vi presentere faktiske tapsregistreringer i denne statistikken. Vi antar at det fortsatt er noe mangelfull registrering av tap og vi vil nå trolig underestimere tapet noe. For å vise forskjellen på beregningene presenterer vi i årets årsmelding både ny og gammel beregningsmåte.

Selv om det var utfordringer med tørke mange steder opplevde mange at beitene, spesielt i fjellet, holdt god kvalitet hele sesongen. Lamma hadde høyere tilvekst fra fødsel til høst, noe som ses igjen i høyere høstvekt og 0,5 kg høyere slaktevekt til tross for lavere slaktealder sammenlignet med fjoråret.

Også i år er variasjonen stor mellom hvilke resultater besetninger oppnår. For eksempel har den beste tredjedelen av besetningene i snitt 2,00 lam om høsten (per søye) mens den dårligste tredjedelen har 1,23 (se tabell 10). Når vi også ser stor variasjon i nivået på tilvekster og tap av lam tilsier dette at svært mange besetninger har et stort potensial til å forbedre produksjonsresultatene.

Vi håper medlemmer og andre saueinteresserte bruker årsmeldingen aktivt. Den kan brukes til å sammenligne egne resultater med landsgjennomsnittet, som et oppslagsverk og kan forhåpentligvis være til inspirasjon.

For Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau

Ida Mathisen
Leder

Mari Langaker og Marit Lystad
Sauekontrollen

Vibeke Tømmerberg
Helsetjenesten for sau

www.animalia.no/no/Dyr/husdyrkontrollene/sauekontrollen/

Foto: Espen Øvremo, Storjord

ORGANISERING OG FINANSIERING

Animalia AS har administrasjonen av Sauekontrollen sentralt og står for drift og utvikling av databasen og for verktøyene for medlemmer og rådgivere. Slakteriene, med deres rådgivere, har det lokale ansvaret med oppfølging av medlemmene. De innsamlede data er grunnlag for statistikk, dokumentasjon, forskning og avlsarbeid på sau. Norsk Sau og Geit er ansvarlig for avlsverdiberegningene. Finansiering av drift og utvikling av Sauekontrollen dekkes av midler fra omsetningsavgift og medlemsavgift.

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau er Sauekontrollens øverste veiledende organ. Det har vært avholdt 1 møte og blitt behandlet 11 saker i Samarbeidsrådet i 2018. Saker vedrørende regelverk, veiledende priser, rettigheter og plikter som følger av medlemskapet samt årsmelding og budsjett, er saker som behandles i rådet. Samarbeidsrådet består av representanter fra Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund (KLF), Nortura og Norsk Sau og Geit (NSG). Animalia er sekretariat. Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for Sau har i 2018 bestått av: Finn Avdem (Nortura), Thor Blichfeldt (NSG), Pål Kjorstad (NSG) og Ida Mathisen (KLF).

SAUEKONTROLLENS FORMÅL

Sauekontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene.

På bakgrunn av hendelser registrert i besetningen skal Sauekontrollen:

- Skaffe det enkelte medlem informasjon og dokumentasjon om egen buskap som grunnlag for produksjonsstyring/-planlegging og kvalitetssikring av produksjonen.
- Gi grunnlag for landsomfattende avlsarbeid på sau.
- Gi nødvendig informasjon til forebyggende helsearbeid og sykdomsbekjempelse.
- Skaffe dokumentasjon ved livdyrsalg.
- Gi nødvendige opplysninger for generell rådgiving, forskning, statistikk og prognoser.
- Være en del av de tiltakene som skaper aktivt og levende produsentmiljø.

SAMARBEID MED ANDRE PROGRAMMER OG UTSTYR

Sauekontrollen kommuniserer med eksterne aktører. Brukere av PC-programmet Led-Sau kan sende data til og motta data fra Sauekontrollen. I 2018 rapporterte ca. 145 besetninger lamminger og vekter via Led-Sau. Fra BioControl sin lesestav HHR3000 kan det sendes lamming, vekter, paring og fostertellingsdata. Data fra Sauekontrollen kan også lastes ned til lesestaven. Vektdata fra de elektroniske vektene fra Knarrhult, Nessemaskin, Tru-Test og Gallagher kan leses inn via filoverføring til Sauekontrollen. Fra Tru-Test kan det i tillegg leses inn fostertellingsdata og individfiler (grupper) for videre masseregistrering i programmet.

Foto: Solveig Ueland, Vigresta

AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2018

STOR MEDLEMSVEKST

Vi har i 2018 hatt en økning i medlemstallet, korrigert for utmeldinger endte vi på en netto økning på 285 medlemmer. Per 31.12.18 hadde vi 5 805 medlemmer.

Flere medlemmer betyr på sikt et større datagrunnlag, noe som gir sikrere statistikker og større verdi som grunnlag for avlsarbeid og for dokumentasjon av norsk saueproduksjon. Dette betinger selvsagt at andelen passive medlemmer forblir så liten som mulig.

RÅDGIVERSAMLING

Vi arrangerte rådgiversamling i november slik vi har gjort de to foregående år. Samlingen ble denne gang holdt i Animalias lokaler, og vi åpnet også for deltagelse via Skype. Det ble presentert nytt fra Animalia med informasjon om status for 2018 og planer for 2019, innlegg og diskusjon sammen med Helsetjenesten for sau samt gruppearbeid. Vi sitter igjen med et inntrykk av at det er positivt med en årlig samling for rådgiverne, og at det er noe man har gjensidig utbytte av.

INFORMASJON

Sauekontrollen har vært synlig i form av en fast spalte i alle utgaver av bladet Sau og Geit. Sauekontrollen hadde stand under Dyrsku'n i Seljord og var i år også på Agroteknikk i Lillestrøm. Det har vært holdt en rekke foredrag om Sauekontrollen gjennom prosjekter i regi av fylkene samt årsmøter og medlemsmøter i regi av slakteriene og NSG.

Vi har en egen side for Sauekontrollen på Facebook. Formålet med Facebooksiden er å ha en kanal til hvor vi kan treffe medlemmene våre og potensielt nye medlemmer. Folk kan stille spørsmål til oss eller hjelpe hverandre, mens vi kan publisere tips til bruk av programmet, nyheter, frister, nedetid, konkurranser og annet. Per 31.12.2018 hadde siden 1 840 følgere. Det mest populære innlegget i 2018 var et innlegg om registrering av fødselshjelp og spenestørrelse. Dette innlegget nådde 1 860 personer.

DRIFT OG UTVIKLING

Driftsåret 2018 har totalt sett gått bra. I mai ble det oppdaget en uheldig feil i programmet, og da vi ikke umiddelbart fant løsningen på problemet valgte vi å ta ned Sauekontrollen 22. mai kl. 16. Den kom opp igjen ett døgn senere, etter 23 timers nedetid. Det ble en avveining mellom datakvalitet og tilgjengelighet der vi prioriterte datakvalitet.

Alle indeksutplukk har gått som planlagt og til fastsatt tid, og vi har mottatt data fra eksterne enheter og programmer og har hatt et godt samarbeid med bl.a. NSG, BioControl, slakteriene og Lindholt Data rundt kommunikasjon og overføring av data.

Webversjonen av programmet har blitt videreutviklet med små og store forbedringer. For eksempel er den populære Middeltallsrapporten ytterligere forbedret med nye tall på fostertelling, søyetap og slakt. Vi har også kommet med en første lansering av et nytt rapporttilbud for medlem og rådgiver som presenterer data på en mer fleksibel og visuell måte, og der du som produsent kan sammenligne dine resultater med en anonymisert gruppe i gitte fylker eller kommuner. Rapportene som er laget per nå omhandler tilvekster og tap. Rådgiverne gis mulighet til å velge flere besetninger som skal sammenlignes, for å kunne drive med faglig veiledning for besetningene som deltar.

Videre er det gjort justering og forbedring av kodelisten for utrangeringsårsaker og det er tilrettelagt for filinnlesing (veiing, fostertelling) av elektroniske øremerker på innkjøpte dyr. Det er også kommet på plass en ny innlesingsmulighet for individer fra fil til videre bruk i masseregistrering av hendelser etter eget behov. Vi henter nå inn og viser sykdomsanmerkninger (USR-data) gjort på slakteri. Arbeid med å lage et fôrplanleggingsverktøy er påbegynt og første versjon vil bli lansert i løpet av 2019.

Sauekontrollen App er et supplement til weben og er nyttig for å registrere enkelthendelser i fjøset og ute på beite. Den er også velegnet til å gjøre oppslag. Det ble innregistrert om lag 120 000 lam og 130 000 vekter fra 1 170 besetninger via appen i 2018. To lanseringer av viktige forbedringer og etterspurt funksjonalitet i appen ble gjort i 2018. Helt fra vi lanserte appen første gang har det vært vanskelig å skaffe til veie lesestaver som fungerer med appen på apple-enheter. Tru-Test har i løpet av året kommet med en ny lesestav for salg i Norge kalt XRS2. Denne fungerer med appen på android og apple, noe som betyr at det endelig er mulig å benytte app med lesestav også på Iphone og Ipad.

Brukerstøtten hos Animalia er videreført i retning av mer bruk av e-post og mer fokus på tilgjengelighet for rådgiverne. Telefonen er åpen tre dager i uka. Dette for å sikre at vi skal kunne avholde møter og planlegge og utføre videreutvikling.

RÅDGIVERNE BIDRAR

Sauekontrollen har dyktige og ivrige rådgivere ute i felten som har opparbeidet seg gode kunnskaper om Sauekontrollen. Rådgiverne er viktig både som brukerstøtte for sine medlemmer, men også for bruk av dataene til rådgivning i den enkeltes besetning.

SATSINGSOMRÅDER 2019

SAUEKONTROLLEN APP

Sauekontrollens app har nå vært i bruk i 4 sesonger. Bruken har økt for hvert år. Vi får jevnlig inn gode innspill fra brukerne på hvordan den kan gjøres bedre. På planen for 2019 har vi større og mindre forbedringsønsker. Vi planlegger èn lansering med forbedring av vårfunksjoner og èn litt større lansering av høstfunksjoner med bedre funksjonalitet rundt avl, paring og værbruk.

VIDEREUTVIKLING WEB

Det er alltid små og store forbedringsønsker å ta tak i og vi har en rekke fokusområder på agendaen for 2019:

- Videreutvikle Sauekontrollen med analyser og sammenligninger av produksjonsdata som forbedrer kontrollen som rådgiververktøy.
- Sluttføre arbeid med fôrplan for ulike perioder og grupper av dyr.
- Slakteprognose – sluttføre arbeid med en slakteprognose i egen besetning
- Registrering beiteslipp og sank – utvide med dato og sted
- Dagbokfunksjon
- Rapport på søyevekter
- Registrering av holdpoeng
- Egenerklæringsskjema og helseattester til bruk ved flytting av dyr

INFORMASJONSARBEID

Stadig økende medlemstall er gledelig. Vår utfordring fremover vil være å få ut god informasjon om bruk og nytte av Sauekontrollen til våre medlemmer og potensielle medlemmer. Sauekontrollen har over tid fått mange funksjonaliteter. Dette gir muligheter for bonden som det kan være utfordrende å orientere seg om at finnes. Vi vil derfor fortsette å vektlegge praktisk bruk av programmet i vår informasjon utad.

STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN

Statistikken i årsmeldingen er basert på opplysninger samlet inn til den sentrale databasen til Sauekontrollen. Med i statistikken er alle innmeldte medlemmer som har registrert de aktuelle opplysningene i 2018. Disse dataene danner datagrunnlaget for tabellene i årsmeldingen. Unntaket er tabell 1 og 5 som ser på oppslutning for landet og fylket. Her er kun medlemmer som var innmeldt i pr 31.12.2018 inkludert.

Enkelte år gjøres det endringer i beregninger som får betydning for sammenligning tilbake i tid. Der dette er gjort er endring beskrevet ved den enkelte tabell og/eller markert med bruk av en tykk strek i tabellen.

Vær oppmerksom på grunnlaget bak statistikken. Antall dyr eller besetninger bak gjennomsnittet er oppgitt i de fleste tabellene. Der hvor frekvensen er lav, vil hvert enkelt tilfelle ha innvirkning på gjennomsnittet. Oslo er ikke med på fylkesoversikter på grunn av for få produsenter. Grunnet ulikt tallmateriale bak tabellene, og avrunding, kan samme verdi (f.eks. gjennomsnitt høstvekt) variere med noen få desimaler i ulike tabeller.

Foto: Knut Evensen, Fåvang

BEGREP OG DEFINISJONER

VOKSEN
Søye født 2 år eller mer før årsmeldingsåret.

GIMRE
Hunndyr født året før årsmeldingsåret.

PARA SØYER
Voksne søyer og gimrer som er registrert med lam, kasting eller som gjeld. Upara søyer og gimrer, overfôringssøyer og søyer med manglende informasjon ikke er medregnet.

SØYER PER 1/3
Søyer født året før årsmeldingsåret eller tidligere som ligger som innmeldt per 1. mars årsmeldingsåret. Dette brukes kun i forhold til tall fra Statens landbruksforvaltning. Se fotnoter tabell 1 for mer detlajer.

BURD
Antall lam søya har med seg på det aktuelle tidspunkt (burd vår = antall lam om våren, burd høst = antall lam med høstvekt).

LAM OM HAUSTEN
Antall lam per søye som har høstvekt og/eller slaktevekt.

KORRIGERT HØSTVEKT
Beregnet høstvekt ved 145 dagers alder ut i fra antatt daglig tilvekst for rasen. Følgende tilvekstsatser brukes når veid høstvekt korrigeres:

Norsk Kvit Sau:	0,25 kg/dag
Sjeviot:	0,22 kg/dag
Pelssau:	0,21 kg/dag
Spælsau:	0,23 kg/dag

KORRIGERT SLAKTEVEKT
Slaktevekt korrigert til 160 dagers alder. 110 g/dag i slaktetilvekst utover 160 dagers alder brukt på alle raser.

AVDRÅTT
Lammevekt om høsten, i kg høstvekt. Lam som mangler høstvekt, men er slaktet, gis en gjennomsnittlig høstvekt.

RISIKOPOPULASJON
Tap i prosent er alltid regnet ut fra risikopopulasjonen om ikke annet er spesifisert. Det vil si dødfødt er i prosent av alle fødte lam, død inne er i prosent av levende fødte, død på sommerbeite er i prosent av de som levde ved slipp på sommerbeite, totalt tap er i prosent av alle fødte lam. Merk at dette begrepet ikke brukes i helserapporten.

REGISTRERT TAPT SOMMERBEITE
Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).

RASE
Våren 2010 ble det gjort en endring i Sauekontrollen som medførte endring av rasedefinisjon. Dyr født fra og med 2010 får automatisk fars rase ved fødsel. Alle eldre dyr får definert rase basert på mors rase.

HISTORISK UTVIKLING

Tabell 1. Utvikling av medlemstall, antall kontrollerte søyer og tilslutnings- %

År	Antall buskaper [1]	Tilslutning buskaper % [2]	Antall voksne søyer [3]	Tilslutning søyer % [4]
1982	5 300		236 738	
1989	5 645		279 897	
1990	5 594		284 440	
1991	5 557		294 051	
1992	5 397		295 984	
1993	5 282	21,2	289 010	
1994	5 256	21,2	303 097	
1995	5 367	21,8	303 828	
1996	5 310	22,3	297 144	
1997	5 170	22,5	288 849	
1998	5 061	22,8	285 133	
1999	4 925	22,6	279 924	
2000	4 929	22,9	291 673	26,9
2001	4 872	23,3	299 976	27,0
2002	4 783	25,4	304 539	27,1
2003	4 600	25,7	307 434	28,0
2004	4 402	25,8	309 573	28,1
2005	4 140	25,5	303 058	27,8
2006	3 935	25,4	291 905	28,6
2007	3 838	26,1	282 142	28,3
2008	3 928	27,4	275 180	39,8
2009	3 997	27,8	291 036	42,3
2010	3 899	27,4	295 725	42,3
2011	3 850	27,3	297 336	42,4
2012	3 850	27,6	306 947	44,0
2013	3 923	28,5	314 823	45,0
2014	4 313	31,3	302 155	43,3
2015	4 781	34,1	330 710	45,5
2016	5 199	36,5	360 982	47,9
2017	5 521	38,6	360 399	46,3
2018	5 805	40,7	502 294	52,1

1) Før 2008: Kun besetninger som innrapporterte lammingsopplysninger. Fra 2008-2017: alle besetninger innmeldt pr 31.12. Fra 2018 alle besetninger innmeldt pr. 1.3.

2) Fram til 2017: Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd (SLF) for søyer over ett år pr. telledato 1.1. Fra 2018: Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd (SLF) til sau pr. telledato 1.3.

3) Før 2008: Søyer og gimrer registrert med lam, kasting eller som tomme samt søyer over ett år og eldre som er registrert ikke para. Fra 2008-2017: Søyer over 1 år, innmeldt 31.12. Fra 2018: Innmeldte dyr pr 1.3

4) Fram til 2017: Søyetall som andel av antall søyer over ett år det var søkt produksjonstilskudd (SLF) for per telledato 1.1. Fra 2018: Søyetall som andel av antall søyer det er søkt produksjonstilskudd (SLF) for per telledato 1.3. Dette tallet inkluderer alle søyer som er født året før eller eldre, og som er innmeldt i Sauekontrollen per 1.3.

Tabell 2. Historisk utvikling av lammetall, korrigert høstvekt og korrigert avdrått per para søye

År	Totalt fødte lam	Levende fødte lam	Lam om høsten [1]		Tilvekst fødsel/ høst (g/dag)	Korrigert høst-vekt (kg)	Korrigert avdrått (kg)	
			Uten kopplam	Med kopplam			Uten kopplam	Med kopplam
1991			1,54			42,7	65,7	
1992			1,53			41,7	63,8	
1993			1,54			44,4	68,4	
1994			1,55			43,7	67,7	
1995	1,86	1,79	1,54		276	42,9	66,1	
1996	1,86	1,80	1,54		275	42,8	65,9	
1997	1,86	1,80	1,55		271	43,4	67,3	
1998	1,87	1,81	1,54		267	42,5	65,4	
1999	1,89	1,83	1,55		269	42,2	65,4	
2000	1,90	1,84	1,58	1,63	274	44,2	69,9	71,9
2001	1,93	1,87	1,59	1,64	271	43,8	69,8	71,9
2002	1,93	1,87	1,60	1,65	276	44,5	71,0	73,0
2003	1,96	1,89	1,60	1,65	270	43,7	69,9	72,2
2004	1,98	1,90	1,63	1,66	278	44,8	73,0	75,6
2005	2,00	1,92	1,62	1,69	281	45,1	73,2	75,6
2006	2,05	1,97	1,63	1,68	276	44,5	72,5	75,3
2007	2,05	1,97	1,64	1,70	275	44,4	72,6	75,8
2008	2,07	1,98	1,63	1,71	283	45,5	74,2	77,6
2009	2,09	2,00	1,64	1,71	279	44,9	73,5	76,8
2010	2,10	2,01	1,63	1,69	277	44,6	72,8	76,1
2011	2,10	2,01	1,61	1,69	272	44,0	70,8	74,4
2012	2,07	1,98	1,60	1,68	279	44,9	71,8	75,4
2013	2,11	2,01	1,60	1,70	272	44,1	70,7	74,9
2014	2,11	2,02	1,62	1,73	284	45,6	73,8	78,7
2015	2,10	2,00	1,59	1,71	285	45,8	72,6	78,2
2016	2,10	2,00	1,57	1,69	280	44,9	70,5	75,9
2017	2,07	1,98	1,54	1,67	271	43,7	67,5	73,1
2018	2,04	1,96	1,54	1,66	280	45,0	69,5	75,0

1) Lam med høstvekt og/eller slaktevekt.

I tabellen er tallene før og etter 2000 ulikt beregnet. Tall f.o.m. 2000 kan sammenlignes.

LANDSOVERSIKT

Tabell 3. Gjennomsnittlige produksjonsresultater per para søye		
År	**2018**	**Egne tall**
Totalt fødte lam	2,04	
Dødfødt, %	4,1	
Levendefødte lam	1,96	
Tapt inne, %	3,2	
Tapt på vårbeite, %	0,9	
Registrert tapt på sommerbeite, % [1)]	3,5	
Antatt tapt på sommerbeite, % [2)]	10,3	
Gjennomsnitt lammedato	28.04.2018	
Gjennomsnitt fødselvekt, kg	4,8	
Gjennomsnitt vårvekt, kg	17,3	
Gjennomsnitt høstvekt, kg	42,8	
Gjennomsnitt korr.høstvekt, kg	45,0	
Gjennomsnittlig slaktevekt, kg	19,5	
Gjennomsnittlig korrslaktevekt, kg	19,1	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	335	
Tilvekst vår - høst, g/dag	260	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	280	
Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	110	
Alder vårvekt	41	
Alder høstvekt	136	
Alder slaktevekt	155	
Slakteklasse	R	
Fettgruppe	2 +	
Lam om høsten uten kopplam	1,54	
Lam om høsten med kopplam	1,67	
Avdrått, kg	66,1	
Avdrått, korrigert kg	69,7	
Avdrått, kg m/kopplam	71,0	
Avdrått korrigert, kg m/kopplam	75,0	

Kopplam er ikke inkludert i vekter og tilvekster. Vekter og tilvekster for kopplam finnes i tabell 4.
Sett inn tall for egen besetning og sammenlign med landsgjennomsnittet. Hvor er det forbedringsområder i din besetning?
1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).
2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

Tabell 4. Gjennomsnittlige produksjonsresultater for kopplam		
År	**2018**	**Egne tall**
Tapt inne, %	6,1	
Tapt på vårbeite, %	1,2	
Registrert tapt på sommerbeite, % [1)]	3,0	
Antatt tapt på sommerbeite, % [2)]	9,7	
Gjennomsnitt fødselvekt, kg	3,8	
Gjennomsnitt vårvekt, kg	4,3	
Gjennomsnitt høstvekt, kg	18,2	
Gjennomsnitt korr.høstvekt, kg	40,2	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	45,2	
Tilvekst vår - høst, g/dag	336	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	274	
Gjennomsnittlig slaktevekt, kg	290	
Slakteklasse	R+	
Fettgruppe	2+	
Antall slakt	43 902	

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).
2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

MEDLEMSOVERSIKT OG BESETNINGSSTRUKTUR

Tabell 5. Fylkesvis tilslutning av medlemmer og søyer i Sauekontrollen					
Fylke	**Besetninger i Sauekontrollen**	**Søyer i Sauekontrollen**	**Tilslutning [1)] besetninger**	**Tilslutning [1)] søyer**	**% andel av alle i kontrollen**
Østfold	76	3 679	40,9	53,4	0,7
Akershus	99	6 225	42,1	56,8	1,2
Hedmark	349	32 560	54,7	66,8	6,5
Oppland	757	71 084	56,4	65,9	14,2
Buskerud	302	29 437	56,2	70,1	5,9
Vestfold	77	3 655	55,0	62,6	0,7
Telemark	149	10 758	39,7	51,3	2,1
Aust_Agder	103	6 826	41,9	50,3	1,4
Vest_Agder	179	9 859	35,8	41,0	2,0
Rogaland	901	88 748	35,7	45,0	17,7
Hordaland	714	40 854	34,1	42,9	8,1
Sogn og Fjordane	495	34 720	32,7	43,2	6,9
Møre og Romsdal	381	24 165	35,0	41,1	4,8
Trøndelag	631	63 887	48,8	59,9	12,7
Nordland	343	45 050	35,5	51,7	9,0
Troms	195	24 989	42,9	54,0	5,0
Finnmark	49	5 702	37,7	55,5	1,1
Landet	**5 805**	**502 294**	**40,7**	**52,1**	**100,0**

1) Fram til 2017: Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd (SLF) for søyer over ett år pr. telledato 1.1. Fra 2018: Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd (SLF) til sau pr. telledato 1.3. Oslo er holdt utenfor på grunn av lite tallmateriale.

Figur 1. Utvikling av gjennomsnittlig størrelse på besetninger i Sauekontrollen sammenlignet med landet for øvrig

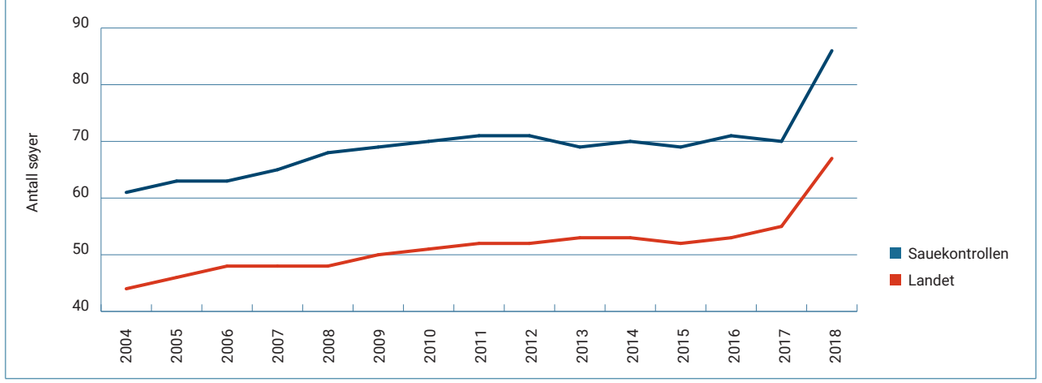

Fram til 2017: Besetningstørrelse i Sauekontrollen (og landet) er definert som søyer > 1 år pr 31/12.
Fra 2018: Besetningstørrelse i Sauekontrollen (og landet) er definert som alle søyer født året før per 01.03.

Figur 2. Medlemmer i Sauekontrollen fordelt etter besetningsstørrelse

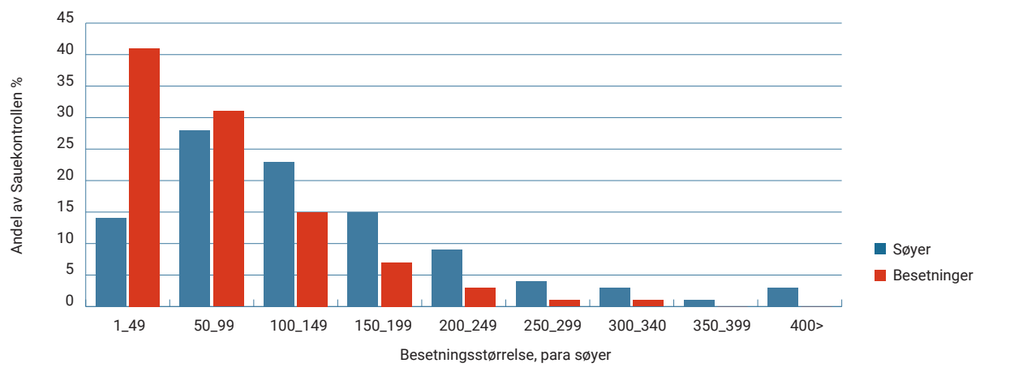

6 % av medlemmene har over 200 para søyer og 21 % av søyene i Sauekontrollen er i disse besetningene.

Tabell 6. Andel av voksne søyer og gimrer med lam, kasta/tom eller ikke para

	Voksne		Gimre		Totalt
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall
Med lam	292 610	97,6	76 889	82,7	369 499
Tom	6 732	2,2	10 052	10,8	16 784
Ikke para	523	0,2	6 045	6,5	6 568
Totalt	**299 865**	**100,0**	**92 986**	**100,0**	**392 851**

Andelen er regnet ut fra antall søyer med lamming, eller som har koden kasta/tom eller ikke para.

RASEFORDELING

Tabell 7. Rasefordeling søyer

Rase	Antall søyer	Andel av søyetall, %
Norsk kvit sau	266 835	69,1
Kvit Spælsau	37 004	9,6
Gammalnorsk spælsau	19 895	5,2
Farga spælsau	10 140	2,6
Gammelnorsk sau	8 260	2,1
Norsk pelssau	7 789	2,0
Dala	4 126	1,1
Texel	4 063	1,1
Suffolk	3 661	0,9
Blæset	3 595	0,9
Sjeviot	3 077	0,8
Svartfjes	2 683	0,7
Rygja	2 601	0,7
Nor-X	2 520	0,7
Krysning	2 168	0,6
Ukjent rase	2 112	0,5
Grå trønder	2 020	0,5
Steigar	1 270	0,3
Fuglestadbroket	952	0,2
Charollais	714	0,2
Andre	798	0,2
Landet	**386 283**	**100,0**

Antall søyer = antall para søyer

1) I "Andre raser" inngår (i synkende omfang) Shropshire, Merino, Dorper, Dorset, Oxforddown, Bluefaced Leicester, Romney og Finsk landrase.

LAMMETALL OG LAMMETAP

Tabell 8. Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, fordelt fylkesvis

	Totalt fødte lam			Levendefødte			Dødfødte, %			Lam om høsten inkl. kopplam		
Fylke	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre
Østfold	2,01	2,17	1,42	1,92	2,06	1,38	4,6	4,9	2,8	1,62	1,73	1,18
Akershus	1,99	2,13	1,47	1,91	2,05	1,39	4,0	3,8	5,2	1,61	1,75	1,11
Hedmark	2,07	2,26	1,46	1,99	2,17	1,39	4,2	4,0	5,1	1,67	1,84	1,15
Oppland	2,08	2,26	1,54	2,01	2,18	1,48	3,5	3,3	4,2	1,74	1,89	1,26
Buskerud	2,08	2,23	1,59	2,00	2,14	1,52	3,8	3,7	4,2	1,74	1,88	1,31
Vestfold	1,95	2,09	1,49	1,88	2,02	1,43	3,5	3,4	4,2	1,58	1,70	1,21
Telemark	2,07	2,25	1,53	1,99	2,16	1,47	4,0	3,9	4,2	1,69	1,86	1,20
Aust-Agder	1,98	2,16	1,34	1,91	2,09	1,28	3,4	3,2	4,4	1,63	1,80	1,06
Vest-Agder	1,98	2,14	1,48	1,90	2,05	1,41	4,2	4,0	4,9	1,59	1,73	1,18
Rogaland	2,03	2,17	1,51	1,93	2,07	1,43	4,7	4,6	5,7	1,65	1,77	1,22
Hordaland	2,03	2,17	1,50	1,95	2,09	1,42	4,1	3,8	5,2	1,69	1,82	1,21
Sogn og Fjordane	2,06	2,19	1,53	1,97	2,10	1,46	4,2	4,1	5,0	1,72	1,84	1,26
Møre og Romsdal	2,07	2,22	1,52	1,97	2,12	1,44	4,8	4,7	5,1	1,64	1,76	1,17
Trøndelag	2,00	2,16	1,45	1,92	2,08	1,39	4,1	4,0	4,3	1,61	1,76	1,13
Nordland	2,03	2,21	1,43	1,95	2,12	1,37	4,1	4,1	4,3	1,59	1,74	1,08
Troms	2,05	2,20	1,48	1,98	2,13	1,42	3,3	3,2	4,0	1,66	1,79	1,17
Finnmark	2,02	2,18	1,40	1,93	2,09	1,34	4,1	4,0	4,7	1,63	1,77	1,11
Landet	**2,04**	**2,20**	**1,50**	**1,96**	**2,11**	**1,43**	**4,1**	**4,0**	**4,7**	**1,67**	**1,80**	**1,19**

Kopplam er inkludert.

Foto: Stine Flaten, Skjåk

Tabell 9. Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, voksen og gimre, fordelt på raser

	Totalt fødte lam			Levendefødte			Dødfødt, %			Lam om høsten inkl. kopplam		
Rase	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**
Norsk kvit sau	2,14	2,31	1,57	2,04	2,21	1,49	4,5	4,4	5,1	1,74	1,89	1,26
Kvit Spælsau	1,94	2,09	1,43	1,87	2,01	1,37	3,5	3,5	3,8	1,63	1,77	1,14
Gammalnorsk spælsau	1,75	1,90	1,16	1,72	1,86	1,14	1,9	1,9	2,1	1,38	1,51	0,87
Farga spælsau	1,89	2,04	1,39	1,83	1,98	1,33	3,4	3,2	3,9	1,58	1,73	1,08
Norsk pelssau	1,82	1,98	1,31	1,77	1,93	1,27	2,8	2,8	2,8	1,55	1,69	1,09
Gammelnorsk sau	1,57	1,63	1,05	1,55	1,61	1,03	1,1	1,0	1,8	1,24	1,30	0,77
Dala	1,96	2,07	1,24	1,91	2,01	1,20	2,9	2,9	2,9	1,51	1,59	0,95
Texel	1,76	1,91	1,14	1,70	1,85	1,09	3,2	2,9	5,1	1,46	1,59	0,94
Suffolk	1,75	1,90	1,26	1,71	1,86	1,20	2,8	2,4	4,7	1,46	1,60	1,01
Sjeviot	1,81	1,91	1,24	1,73	1,84	1,17	4,2	4,0	5,3	1,53	1,63	0,99
Blæset	1,77	1,95	1,15	1,73	1,90	1,12	2,6	2,5	3,1	1,47	1,62	0,92
Nor-X	1,83	1,97	1,24	1,77	1,93	1,15	3,0	2,4	7,2	1,52	1,67	0,96
Rygja	2,01	2,11	1,41	1,93	2,02	1,35	4,0	3,9	4,2	1,66	1,74	1,19
Svartfjes	1,54	1,66	1,05	1,50	1,62	1,03	2,2	2,2	2,6	1,25	1,36	0,84
Ukjent rase	1,91	1,99	1,43	1,84	1,92	1,35	3,5	3,3	5,7	1,45	1,52	1,01
Grå trønder	1,78	1,96	1,15	1,72	1,90	1,09	3,2	2,9	5,1	1,33	1,47	0,82
Steigar	1,91	2,12	1,27	1,84	2,04	1,21	3,9	3,8	4,3	1,52	1,71	0,94
Fuglestadbroket	1,66	1,82	1,11	1,60	1,74	1,08	4,1	4,3	2,6	1,34	1,46	0,90
Charollais	1,96	2,06	1,39	1,91	2,00	1,38	2,4	2,5	1,4	1,68	1,76	1,24
Landet	**2,04**	**2,20**	**1,50**	**1,96**	**2,11**	**1,43**	**4,1**	**4,0**	**4,7**	**1,67**	**1,80**	**1,19**

Rasefordeling i tabellen er basert på søyas rase. Kopplam er inkludert.

Tabell 10. Besetninger gruppert etter ulike nøkkeltall

	Beste 1/3	Midtre 1/3	Dårligste 1/3	Snitt
Lam om høsten	2,00	1,71	1,23	1,65
Totalt fødte	2,33	2,06	1,71	2,03
Levendefødte	2,22	1,97	1,66	1,95
Dødfødte, %	0,5	2,5	5,5	3,1
Tap inne, %	0,7	2,9	7,0	2,9
Tap vårbeite, %	0,0	0,2	2,4	0,9
Registrert tapt på sommerbeite [1)]	0,0	1,7	8,5	3,4
Antatt tapt på sommerbeite [2)]	2,2	7,1	25,0	11,4
Registrert totaltap [3)]	4,4	10,6	19,3	11,4
Antatt totaltap [4)]	8,3	15,2	31,5	18,3

Besetningene er gruppert på nytt for hvert nøkkeltall. Kopplam er inkludert i tabellen. Tabellen inkluderer kun besetninger med >= 30 søyer (4 732 besetninger). Snittall i denne tabellen kan derfor ikke sammenlignes med snittall i tabeller som inkluderer alle besetninger.

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).

2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

3) Registrert totaltap = Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Registrert tapt på sommerbeite

4) Antatt totaltap= Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Antatt tapt på sommerbeite

Foto: Solveig Ueland, Vigrestad

Tabell 11. Gjennomsnittsverdier for besetninger rangert etter lam om høsten

	Beste 1/3	Midtre 1/3	Dårligste 1/3	Snitt
Lam om høsten	2,00	1,71	1,23	1,65
Totalt fødte	2,28	2,04	1,78	2,03
Levendefødte	2,18	1,95	1,72	1,95
Dødfødte, %	4,3	4,1	3,5	4,0
Tap inne, %	2,7	3,1	3,5	3,1
Tap vårbeite, %	0,7	0,9	1,1	0,9
Registrert tapt på sommerbeite [1)]	2,6	3,4	4,2	3,4
Antatt tapt på sommerbeite [2)]	4,6	7,6	22,1	11,4
Registrert totaltap [3)]	10,4	11,6	12,4	11,4
Antatt totaltap [4)]	11,7	14,9	28,3	18,3

Besetningene er gruppert etter "Lam om høsten" og viser snitt for beste, midtre og dårligste tredjedel for de andre faktorene. Kopplam er inkludert i tabellen. Tabellen inkluderer kun besetninger med >= 30 søyer (4 732 besetninger). Snittall i denne tabellen kan derfor ikke sammenlignes med snittall i tabeller som inkluderer alle besetninger.

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).

2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

3) Registrert totaltap = Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Registrert tapt på sommerbeite

4) Antatt totaltap= Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Antatt tapt på sommerbeite

Figur 3. Lammetap %

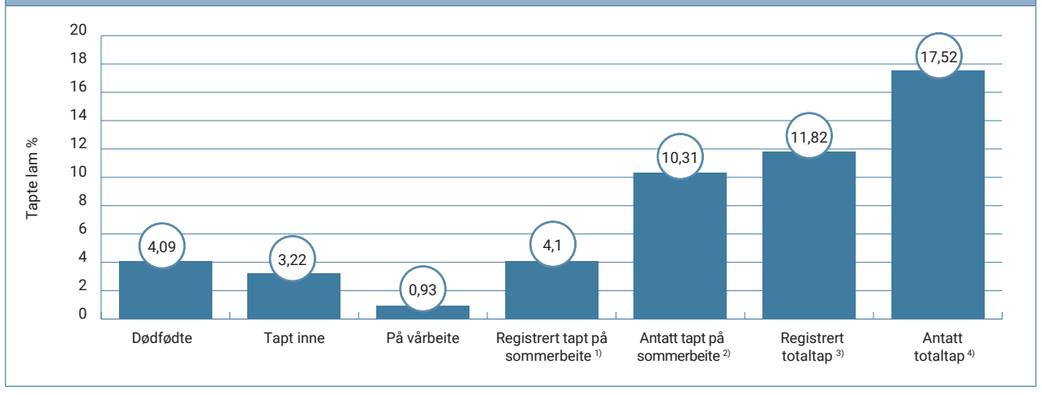

Tapsprosentene er beregnet ut fra risikopopulasjon. Det vil si antall lam som er i live før hendelsen. Eksempel: risikopopulasjon for død inne er alle levendefødte lam. Tap i alt er beregnet ut fra totalt fødte lam.

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).
2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt
3) Registrert totaltap = Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Registrert tapt på sommerbeite
4) Antatt totaltap= Dødfødte pluss Tap inne pluss Tap vårbeite + Antatt tapt på sommerbeite

Figur 4. Utvikling av lammetall

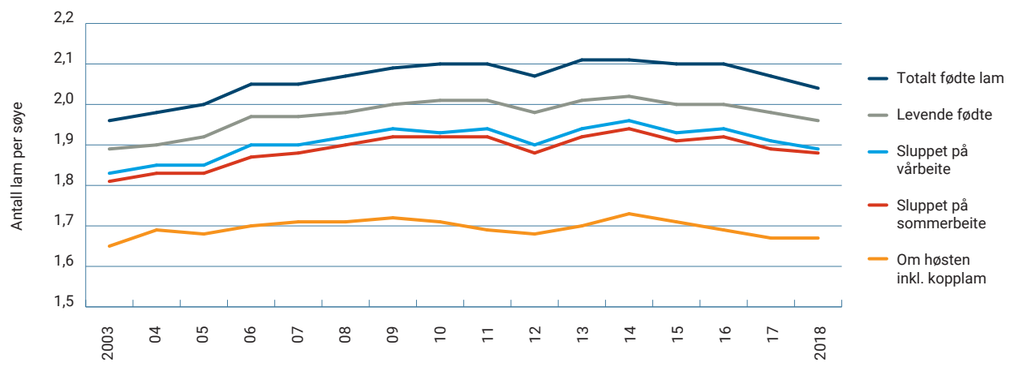

Legg merke til skalaen. Vi har" zoomet inn" for å vise variasjonen.

Figur 5. Utvikling av lammetap

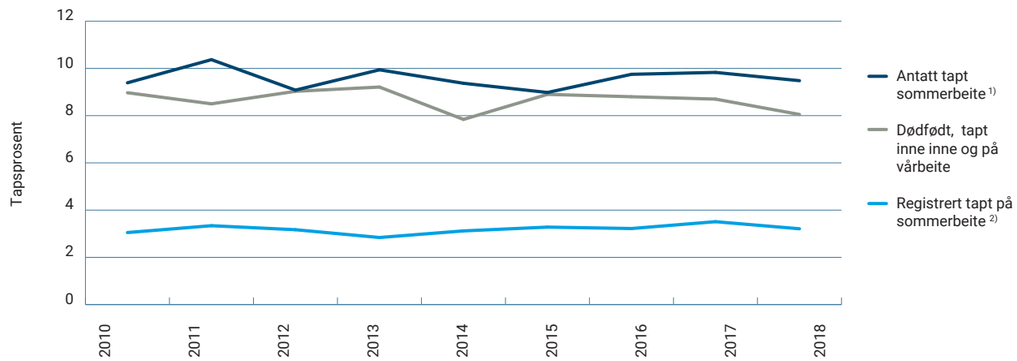

Merk at tapsprosenten er beregnet ut fra antall fødte lam, og ikke ut fra risikopopulasjon.

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).
2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

Figur 6. Besetningsfordeling totalt tap av lam

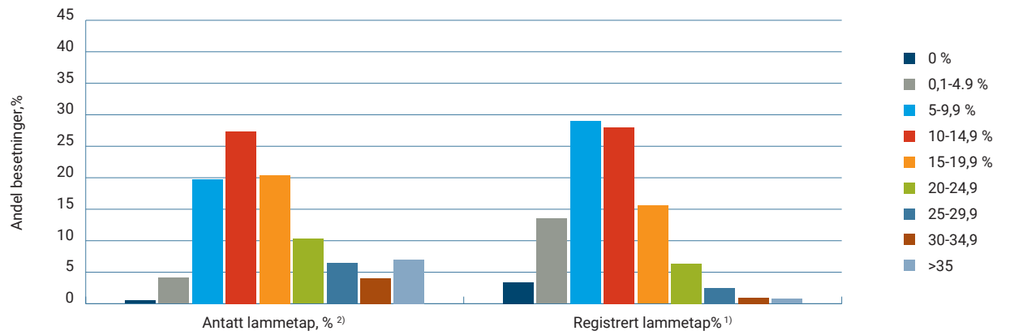

Merk at tapsprosenten er beregnet ut fra antall fødte lam, og ikke ut fra risikopopulasjon.

1) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14).
2) Lam registrert som tapt sommerbeite utmark (utkode 13) og tapt sommerbeite innmark (utkode 14) pluss innmeldte lam uten høstvekt

TILVEKST OG HØSTVEKTER

Tabell 12. Lam født 2018 som har registrert fødselsvekt, vårvekt, høstvekt og slaktevekt

	Fødselsvekt	Vårvekt	Høstvekt	Slaktevekt
Antall med vekt	409 116	278 363	530 520	531 906
Andel veid	54,9	38,4	81,6	82,4

Andelen er beregnet ut fra de som i teorien kunne ha blitt veid på tidspunktet. NB. Fødselsvekt på dødfødte og døde før merking er ikke inkludert her, selv om vi begynner å få inn flere vektregistreringer også på disse.

Figur 7: Historisk utvikling av høstvekt, korrigert høstvekt og alder ved høstvekt

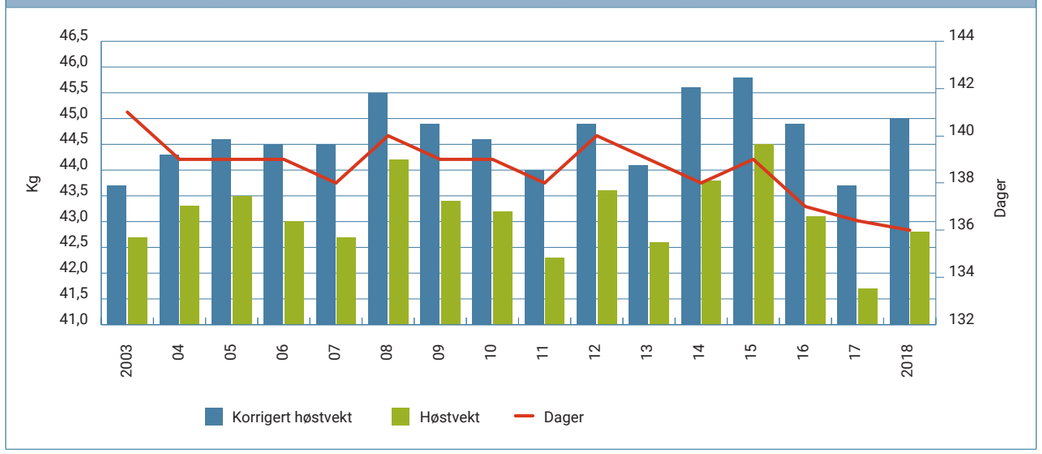

Legg merke til at grafen er "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre. Kopplam er ikke inkludert.

Foto: Kjell Olav Cock, Lærdal

Tabell 13. Vekter og tilvekst fylkesvis								
Fylke	Vårvekt, kg	Høstvekt, kg	Korr.høstvekt, kg	Gj.alder vårvekt	Gj.alder høstvekt	Fødsel - vår, g/dag	Vår - høst, g/dag	Fødsel - høst, g/dag
Østfold	16,1	38,1	43,2	35	123	327	273	272
Akershus	15,6	39,4	42,7	33	131	331	248	262
Hedmark	14,8	41,5	45,4	30	129	332	272	284
Oppland	16,4	43,7	46,0	34	135	338	271	287
Buskerud	17,7	43,4	46,8	38	131	339	277	293
Vestfold	18,2	38,2	43,2	42	124	319	252	269
Telemark	16,8	43,5	45,2	36	138	334	256	280
Aust-Agder	18,1	41,3	42,6	42	140	319	243	264
Vest-Agder	17,3	40,8	42,4	37	138	331	247	261
Rogaland	21,0	41,7	44,4	47	134	339	248	277
Hordaland	18,8	44,0	45,0	41	141	337	255	279
Sogn og Fjordane	18,2	44,0	44,8	39	142	336	249	277
Møre og Romsdal	16,9	42,8	43,2	35	143	339	247	267
Trøndelag	14,8	42,2	44,2	30	137	328	253	274
Nordland	13,0	43,4	45,4	26	136	310	274	285
Troms	12,4	43,2	47,1	23	129	328	299	297
Finnmark	12,8	41,9	46,4	26	127	301	292	292
Landet	**17,3**	**42,8**	**45,0**	**37**	**136**	**335**	**260**	**280**

Kopplam er ikke inkludert i tabellen.

Tabell 14. Vekter og tilvekst rasevis								
Rase	Vårvekt, kg	Høstvekt, kg	Korr.høstvekt, kg	Gj.alder vårvekt	Gj.alder høstvekt	Fødsel - vår, g/dag	Vår - høst, g/dag	Fødsel - høst, g/dag
Norsk kvit sau	17,6	43,7	46,3	37	134	343	268	289
Kvit Spælsau	15,7	41,8	43,2	35	139	319	247	269
Gammalnorsk spælsau	14,3	36,4	36,9	37	142	274	212	227
Farga spælsau	17,2	40,4	41,3	41	141	314	233	255
Norsk pelssau	16,3	41,0	42,7	37	138	316	241	265
Gammelnorsk sau	10,7	28,3	28,4	35	143	206	167	174
Dala	17,5	43,2	44,1	37	140	323	252	272
Texel	21,8	41,0	44,6	47	130	350	257	276
Sjeviot	18,3	41,7	42,3	40	142	335	235	259
Suffolk	17,8	40,2	43,2	39	133	321	244	264
Blæset	17,3	42,2	44,0	37	136	328	247	272
Rygja	19,5	41,3	42,9	45	138	322	240	265
Nor-X	17,0	41,2	44,7	35	131	336	256	276
Ukjent rase	15,1	40,4	41,6	32	139	317	249	259
Svartfjes	18,3	36,9	39,4	45	135	304	212	241
Steigar	10,7	43,7	45,2	22	139	295	271	278
Grå trønder	15,3	38,2	39,2	39	141	269	227	241
Fuglestadbroket	20,0	40,4	41,8	46	138	324	227	256
Charollais	17,0	41,3	44,8	35	130	337	257	278
Landet	**17,3**	**42,8**	**45,0**	**37**	**136**	**335**	**260**	**280**

Rasefordeling i tabellen viser til lammets rase.

AVDRÅTT

Tabell 15. Avdrått fylkesvis							
		Avdrått, kg			Korrigert avdrått, kg		
Fylke	Antall søyer	Para søye	Vaksen	Gimre	Para søye	Vaksen	Gimre
Østfold	2 071	57,7	61,9	42,0	65,4	69,9	48,3
Akershus	4 774	57,7	63,3	37,3	62,4	68,2	41,3
Hedmark	26 076	64,4	71,1	42,7	70,3	77,6	47,0
Oppland	56 647	70,1	76,7	49,2	73,9	80,7	52,3
Buskerud	23 917	71,5	77,5	52,1	77,2	83,4	56,8
Vestfold	2 710	56,2	60,4	42,9	63,5	67,7	49,9
Telemark	8 716	68,3	75,5	47,7	71,0	78,3	49,8
Aust-Agder	5 151	64,4	71,6	38,9	66,4	73,7	41,0
Vest-Agder	7 443	59,0	64,2	43,0	61,3	66,4	45,5
Rogaland	66 136	64,1	69,1	46,1	68,3	73,2	50,1
Hordaland	30 080	69,5	75,1	48,1	71,1	76,6	50,0
Sogn og Fjordane	25 946	72,6	77,8	52,1	73,9	78,9	53,9
Møre og Romsdal	18 799	64,3	69,2	46,2	64,9	69,8	47,2
Trøndelag	48 016	62,9	69,3	41,9	65,9	72,4	44,6
Nordland	34 335	63,0	69,5	41,4	65,9	72,5	43,7
Troms	18 561	65,6	71,0	46,5	71,5	77,3	50,7
Finnmark	4 081	63,0	69,0	40,8	69,8	76,1	46,5
Landet	**383 536**	**66,1**	**72,0**	**46,0**	**69,7**	**75,6**	**49,1**

Avdrått er lammevekt om høsten i kg per para søye. Kopplam teller ikke med.

Foto: Charlotte Johannessen, Sola

Tabell 16. Avdrått rasevis

		Avdrått, kg			Korrigert avdrått, kg		
Rase	**Antall søyer**	**Para søye**	**Vaksen søye**	**Gimre**	**Para søye**	**Vaksen søye**	**Gimre**
Norsk kvit sau	266 665	69,7	76,0	49,0	73,8	80,3	52,6
Kvit Spælsau	36 962	64,5	70,9	42,5	66,7	73,2	44,4
Gammalnorsk spælsau	19 837	48,6	53,2	29,5	49,3	53,9	30,2
Farga spælsau	10 105	60,8	67,1	40,3	62,2	68,4	41,5
Gammelnorsk sau	8 234	34,4	36,0	20,8	34,5	36,2	20,8
Norsk pelssau	7 773	61,0	67,4	41,2	63,5	70,1	43,1
Dala	4 087	62,1	65,6	38,8	63,4	66,8	40,3
Texel	4 022	56,8	62,0	35,9	61,7	67,2	39,5
Suffolk	3 620	56,2	62,1	36,6	60,4	66,5	40,0
Blæset	3 556	59,4	65,9	36,0	61,9	68,5	38,5
Sjeviot	3 072	62,2	66,6	38,7	63,1	67,3	40,8
Svartfjes	2 673	45,4	49,4	29,8	48,5	52,6	32,5
Rygja	2 595	65,8	68,7	47,4	68,4	71,1	50,8
Nor-X	2 508	59,5	65,4	35,6	64,5	70,8	39,2
Ukjent rase	2 106	55,0	58,1	36,8	56,7	59,6	39,0
Grå trønder	2 001	48,8	54,5	29,2	50,1	55,6	30,6
Steigar	1 268	59,8	67,5	36,1	61,9	69,6	38,3
Fuglestadbroket	949	52,4	57,4	34,7	54,4	59,0	37,7
Charollais	710	66,0	69,5	46,1	71,6	75,0	52,1
Landet	**383 536**	**66,1**	**72,0**	**46,0**	**69,7**	**75,6**	**49,1**

Avdrått er lammevekt om høsten i kg per para søye. Tabellen er fordelt etter rase på søya. Kopplam teller ikke.

Figur 8. Historisk utvikling av avdrått og alder ved høstveiing

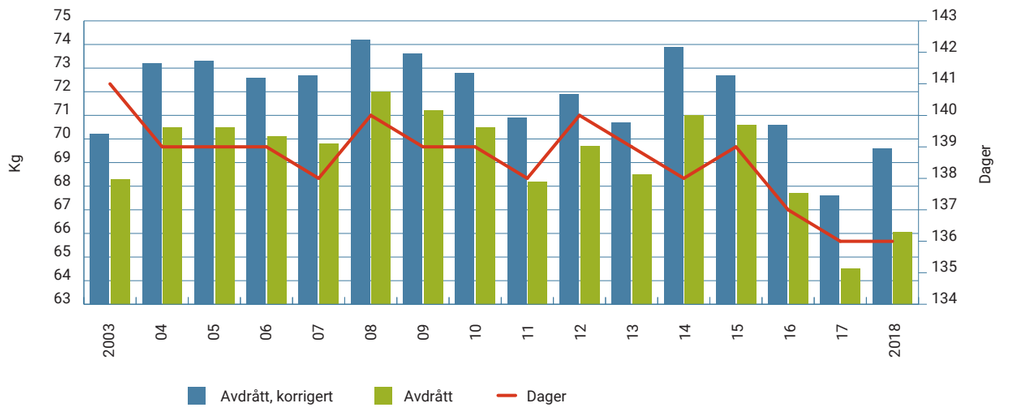

Figuren viser historisk utvikling av korrigert og ukorrigert avdrått per para søye. Avdrått inkluderer lam med høstvekt og/eller slaktevekt. Kopplam teller ikke med.
Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

SLAKTERESULTATER

Figur 9. Utvikling slaktevekt og alder ved slakt

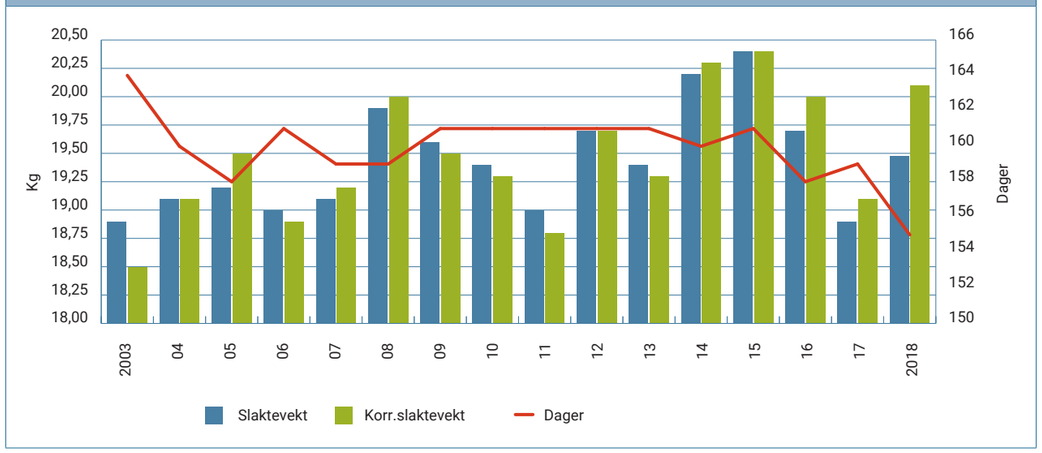

Korrigert slaktevekt er korrigert med slaktetilvekst på 110 g/dag til 160 dagers alder. Kun lam slaktet i fødselsåret er inkludert i grafen. Overfôringslam er ikke inkludert.
Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Figur 10. Utvikling av slakteklasse og fettgruppe

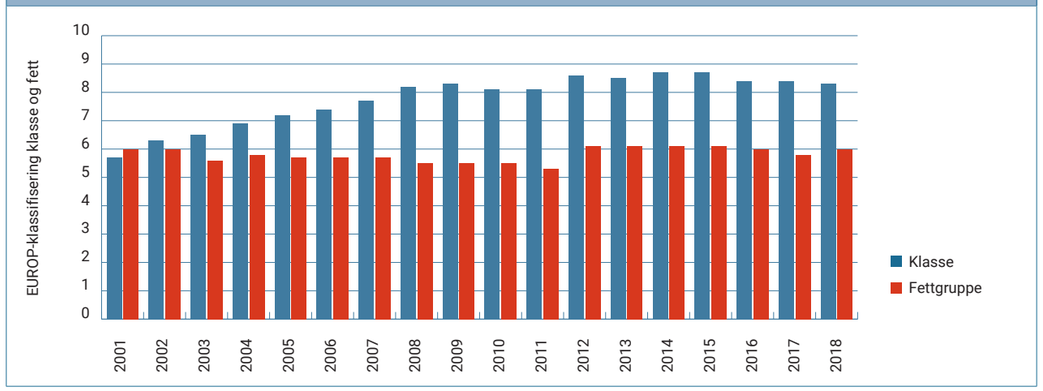

Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes fra EUROP-skalaen. Verdiene er oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Tabell 17. Slaktevekt, slakteklasse og fettgruppe for lam levert av ikke-medlemmer og medlemmer av Sauekontrollen

	Antall lam	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
Medlem	627 939	19,2	8,2	6,0
Tidligere medlem	102 568	18,6	7,9	6,0
Ikke- Medlem	403 834	17,2	7,3	5,9

Datagrunnlaget for tabellen avviker fra den øvrige statistikken i årsmeldingen da tallene stammer fra klassifiseringsstatistikk for alle slakt i landet 2018 (totalt 1 134 314 lammeslakt). 55 % av alt lammeslakt ble levert fra en besetning i Sauekontrollen.
Lam fra besetninger i Sauekontrollen holder en jevnere kvalitet enn lam fra besetninger utenfor kontrollen, en trend vi ser på tvers av slakteri og region.
Medlemmer leverte i snitt 114 lammeslakt hvorav 79 % kvalitetslam, mens ikke-medlemmer leverte 51 lammeslakt, hvorav 59 % av kvalitetslam.

Tabell 18. Slakteresultat på lam født 2018, gruppert på alder ved slakt						
Alder, dager	**Antall slakt**	**Tilvekst fødsel - slakt, g/dag**	**Slaktevekt, kg**	**Klasse**	**Fettgruppe**	**Slakteverdi, kr**
< 101	14 667	184	13,4	8,8 (R+)	6,1 (2+)	516
101-120	31 304	152	19,8	8,7 (R+)	5,9 (2+)	837
121-130	50 152	142	20,3	8,7 (R+)	5,9 (2+)	836
131-140	77 512	**132**	**20,4**	**8,6 (R+)**	**6,0 (2+)**	813
141-150	88 335	122	20,2	8,4 (R)	6,0 (2+)	772
151-160	78 203	112	19,7	8,3 (R)	6,1 (2+)	722
161-170	64 192	102	19,1	8,2 (R)	6,2 (2+)	678
171-250	126 790	84	18,0	7,8 (R)	6,0 (2+)	617
> 250	939	66	19,3	7,6 (R)	6,3 (2+)	663
Gj.sn.	**532 094**	**111**	**19,3**	**8,3 (R)**	**6,0 (2+)**	**725**

1) Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes fra EUROP-skalaen. Verdiene er også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Foto: Knut Evensen, Fåvang

Tabell 19. Slakteresultat på lam født 2018, gruppert etter kullstørrelse ved fødsel og kjønn						
Burd født	**Antall slakt**	**Tilvekst fødsel - slakt, g/dag**	**Slaktevekt, kg**	**Klasse**	**Fettgruppe**	**Verdi, kr**
Enkling	44 984	117	20,3	8,2 (R)	6,3 (2+)	758
Tvilling	257 071	108	19,2	8,2 (R)	6,0 (2+)	716
Trilling	155 383	111	19,6	8,4 (R)	6,0 (2+)	738
Firling+	30 754	116	19,9	8,7 (R+)	6,1 (2+)	761
Kopplam	43 902	124	17,4	8,5 (R+)	6,2 (2+)	672
Søyelam	210 618	103	18,8	8,3 (R)	6,2 (2+)	693
Vêrlam	277 574	116	20,0	8,2 (R)	5,9 (2+)	757

Tabell 20. Slakteresultat på lam født 2018, gruppert på kullstørrelse om høsten og kjønn						
Burd høst	**Antall slakt**	**Tilvekst fødsel - slakt, g/dag**	**Slaktevekt, kg**	**Klasse**	**Fettgruppe**	**Verdi, kr**
Burd høst enkling	70 866	120	20,6	8,5 (R+)	6,3 (2+)	774
Burd høst tvilling	268 623	112	19,8	8,4 (R)	6,0 (2+)	746
Burd høst trilling	57 466	108	19,3	8,5 (R+)	5,9 (2+)	725
Burd høst firling+	2 149	108	19,2	8,5 (R+)	6,0 (2+)	726
Kopplam	43 902	124	17,4	8,5 (R+)	6,2 (2+)	672
Søyelam	210 618	103	18,8	8,3 (R)	6,2 (2+)	693
Vêrlam	277 574	116	20,0	8,2 (R)	5,9 (2+)	757

Tabell 21. Slakteresultat på lam født 2018 (uten kopplam), gruppert etter alder på mor						
Alder, år	**Antall slakt**	**Tilvekst fødsel - slakt, g/dag**	**Slaktevekt, kg**	**Klasse**	**Fettgruppe**	**Verdi, kr**
7 ->	22 079	102	18,4	7,8 (R)	6,1 (2+)	674
6 år	31 777	109	19,2	8,1 (R)	6,1 (2+)	717
5 år	50 964	111	19,5	8,2 (R)	6,1 (2+)	733
4 år	79 234	112	19,7	8,3 (R)	6,0 (2+)	741
3 år	106 619	112	19,7	8,3 (R)	6,0 (2+)	743
2 år	120 246	111	19,6	8,4 (R)	6,0 (2+)	735
1 år	77 273	107	19,2	8,4 (R)	6,0 (2+)	709
Gj.sn.	**488 192**	**110**	**19,5**	**8,3 (R)**	**6,0 (2+)**	**730**

Figur 11. Fordeling av slakteklasse på lam

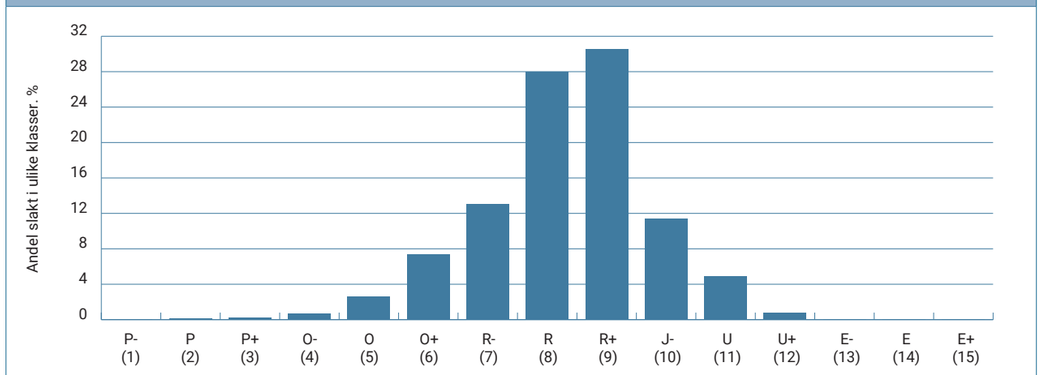

Figur 12. Fordeling av fettgruppe på lam

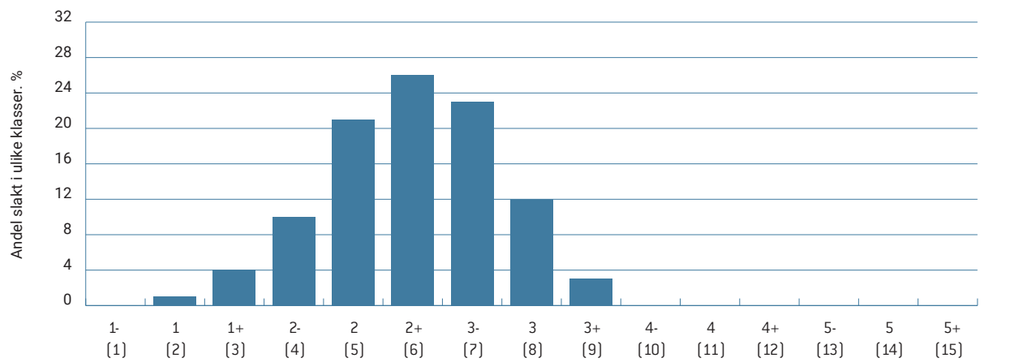

Tabell 22. Klassifiseringsresultater 2018, per rase

Rase	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse [1]		Fettgruppe [1]	
Norsk kvit sau	383 579	20,1	8,8	R+	6,0	2+
Kvit Spælsau	46 944	18,3	7,3	R-	6,1	2+
Gammalnorsk spælsau	21 903	14,9	5,9	O+	6,3	2+
Farga spælsau	13 481	17,3	7,0	R-	6,3	2+
Norsk pelssau	11 348	17,5	6,8	R-	6,3	2+
Texel	7 274	19,0	8,8	R+	6,1	2+
Gammelnorsk sau	6 452	11,6	5,6	O+	5,9	2+
Suffolk	5 897	18,0	7,8	R	6,8	3-
Nor-X	5 029	19,1	8,8	R+	5,8	2+
Blæset	4 553	18,2	7,5	R	6,6	3-
Dala	3 689	18,0	7,5	R	6,2	2+
Sjeviot	3 670	17,9	7,9	R	6,5	3-
Ukjent rase	3 345	18,4	7,8	R	6,1	2+
Rygja	3 314	17,4	7,3	R-	6,2	2+
Svartfjes	2 461	15,4	6,7	R-	6,7	3-
Grå trønder	2 447	16,4	7,0	R-	6,2	2+
Steigar	1 747	17,7	7,4	R-	5,7	2+
Charollais	1 487	18,6	8,2	R	6,4	2+
Fuglestadbroket	1 192	17,9	7,3	R-	6,6	3-
Landet	**532 428**	**19,3**	**8,3**	**R**	**6,0**	**2+**

1) Gjennomsnittlig slakteklasse også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1- 15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

Data fra Sauekontrollen er det viktigste verktøyet vi har for å få oversikt over sjukdomsforekomsten i norske sauebesetninger. En slik oversikt er viktig for driften til den enkelte produsent, men er også avgjørende for de som skal arbeide med sauehelse gjennom avl, forskning eller overvåkning. Sauekontrolldata brukes i dag til å se på blant annet risikofaktorer for enkelte sjukdommer og for å beregne arvbarhet av produksjonsegenskaper.

Data fra Dyrehelseportalen har nå vært inkludert i denne statistikken i seks år. Dersom veterinær rapporterer utførte behandlinger via Dyrehelseportalen og angir individnummer på sauen korrekt, vil data bli lagret i Sauekontrollen. De siste årene ser vi en viss økning i rapportering av helsedata, mye skyldes rapporteringene fra Dyrehelseportalen, men spesielt rapportering fra avlsbesetningene har tatt seg merkbart opp. Andel rapportering av helse i avlsbesetninger 2018 kan kun sammenlignes med 2014-2017, ikke tidligere år pga. endrede krav i utplukket.

Figur 13. Innrapportering av helsehendelser i Sauekontrollen

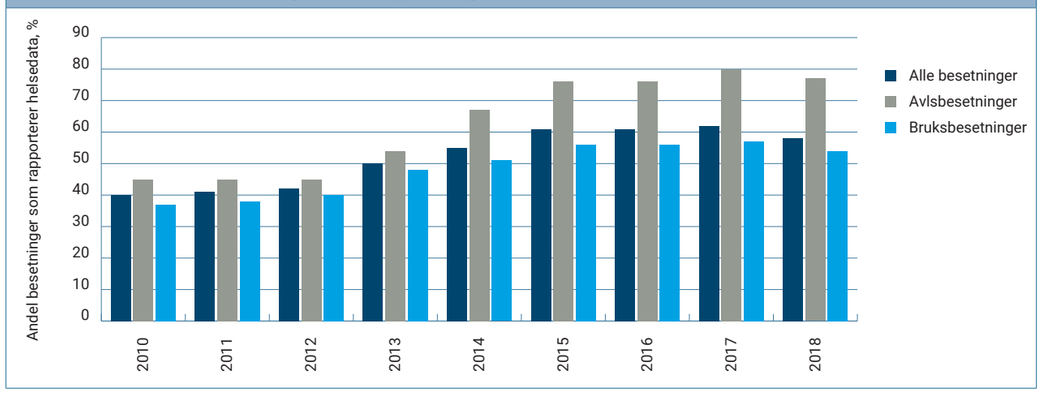

Tabell 23. Utvikling i innrapporterte helseopplysninger i Sauekontrollen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt antall sjukdomsregistreringer	19 106	17 935	17 024	24 395	32 548	37 855	45 159
Totalt antall forebyggende behandlinger	188 531	154 640	199 679	278 879	343 680	299 206	256 384
Antall søyer i Sauekontrollen	285 089	291 104	303 451	341 103	370 614	391 020	392 851
Antall besetninger med opplysninger	1 524	1 808	2 434	2 889	3 154	3 468	3 388
Antall besetninger totalt	3 850	3 923	4 390	4 708	5 186	5 586	5 793
Andel besetninger som registrerte helseopplysninger (%)	42	50	55	61	61	62	58

På grunn av mangelfull rapportering er muligheten for å bruke helseopplysningene til for eksempel å se på endring i sjukdomsforekomst eller arvbarhet begrenset.

Tabell 24. Innrapportering av helseopplysninger fra avlsbesetninger

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall avlsbesetninger med helseopplysninger	662	766	857	957	939	934	859
Antall avlsbesetninger i Sauekontrollen	1 467	1 411	1 276	1 265	1 228	1 170	1 121
Andel avlsbesetninger som registrerer helse (%)	45	54	67	76	77	80	77

Tabell 25. De hyppigst rapporterte sjukdommene hos søyer						
	%					
Sjukdom	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Mastitt, klinisk, alvorlig eller moderat	1,7	1,3	1,5	1,4	1,2	1,1
Børbetennelse	1,1	0,2	1,0	1,0	1,0	1,0
Fødselsvansker	0,6	0,2	0,5	0,5	0,5	0,5
Mjølkefeber	0,3	0,6	0,3	0,3	0,4	0,4
Store leverikter			0,2	0,1	0,2	0,3
Innvollsorm	0,4	1,0	0,5	0,3	0,4	0,2
Listeriose (hjernehinnebetennelse)	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Parasittære sjukdommer, unntatt 276 og 277						0,2
Andre utvendige parasitter						0,2
Lus				0,3	0,1	0,2
Lungeorm						0,2
Mastitt, klinisk, mild	0,3	0,2	0,2	0,20	0,2	0,1
Skjedeframfall	0,2	0,2	0,2	0,20	0,2	0,1
Mastitt på sommerbeite, ukjent grad og dato	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Speneskader	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Børframfall	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Koksidier					0,1	
Brokk (buk, navle, mellomgulv)					0,1	
Indigestion (fordøyelsesproblem) unntatt kolikk, trommesjuke og ketose					0,1	

Oppgitt som % andel av alle søyer i de besetningene som registrerer sjukdom. Søyer som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sjukdom teller kun en gang.

Tabell 26. De hyppigst rapporterte sjukdommene hos lam 2012-2018						
	%					
Sjukdom	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Koksidier	0,9	0,2	0,1	0,7	0,5	0,3
Innvollsorm	0,4	0,1	0,2	0,3	0,4	0,2
Leddsjukdommer alder < 1 mnd.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Andre utvendige parasitter	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Lungeorm						0,1
Store leverikter					0,1	0,1
Luftvegsinfeksjoner, uspesifikke	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Sjodogg						0,1
Innrulla øyelokk	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Klostridieinefksjoner, enterotoksemi (pulpanyre m. m)	0,1		0,1	0,1	0,0	0,1
Ringorm - unntatt 105						0,1

Oppgitt som % av alle lam i de besetningene som registrerer sjukdom. Lam som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sjukdom teller kun en gang.

Foto: Knut Evensen, Fåvang

Foto: Solveig Ueland, Vigrestad

Figur 14. Fordeling av utrangeringsårsaker for slakta søyer > 1 år

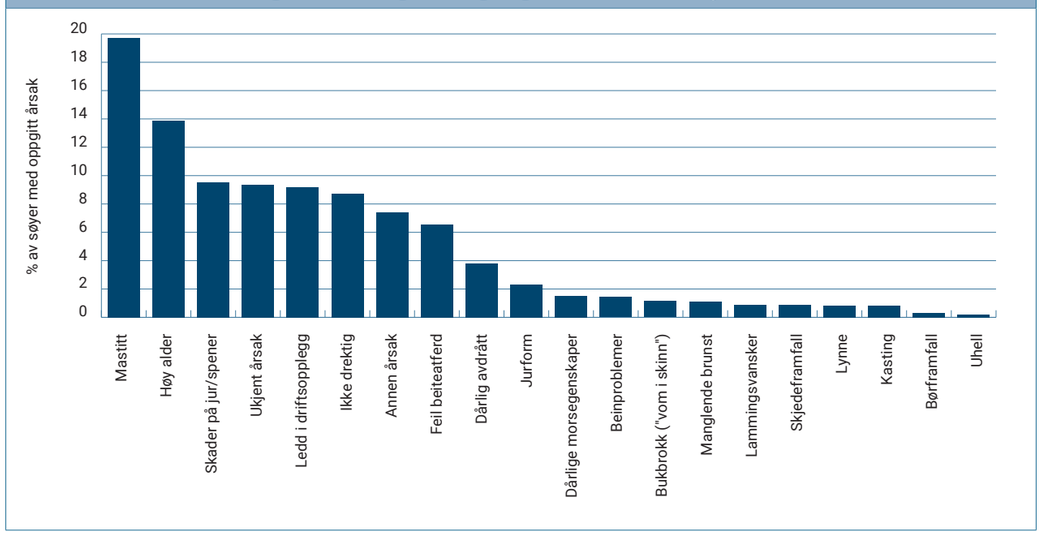

I grafen inngår kun søyer slaktet i 2018 som har fått registrert utrangeringsårsak (61 046 søyer). Disse utgjør 55 % av søyene som ble slaktet i 2018.

Foto: Olav T Bø, Rennesøy

PRODUCTION RESULTS IN HERDS REPORTING TO THE NORWEGIAN SHEEP RECORDING SYSTEM

The Norwegian Sheep Recording System was established in the 1950's. It provides a "best practice tool" in order to improve performance in the livestock and also in selection of breeding animals. Approximately 40 % (5 800 herds) of Norwegian sheep farms and 52 % (502 000) of all ewes reporting herd productions results.

Tabell 27. Mean production results, mated ewes 2018

Year	2018
Lambs born (liveborn + stillborn)	2,04
Stillborn, %	4,1
Liveborn lambs	1,96
Lamb mortality indoor , %	3,2
Lamb mortality spring pasture, %	0,9
Registered lamb mortality summer pasture,% 1)	3,5
Estimated lamb mortality summer pasture, % 2)	10,3
Avg. date of birth	28.04.2018
Birth weight, kg	4,8
Spring weight, kg	17,3
Weaning weight, kg	42,8
Adjusted weaning weight, kg – corrected to 145 days of age	45,0
Slaughter weight, kg	19,5
Adjusted slaughter weight, kg (corrected to 160 days of age)	19,1
Growth birth - springpasture, gram/day	335
Growth springpasture – weaning, gram/day	260
Growth birth - weaning, gram/day	280
Growth birth - slaughter, gram/day	110
Age at springweight, days	41
Age weaning weight, days	136
Age at slaughter, days	155
EUROP slaughter class	R
EUROP fatgroup	2 +
Lambs weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), nbr	1,54
Lambs weaned per ewe (bottle raised lambs included), nbr	1,67
Kg weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), kg	66,1
Adjusted kg weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), kg	69,7
Kg weaned per ewe (bottle raised lambs included), kg	71,0
Adjusted kg weaned per ewe (bottle raised lambs included), kg	75,0

1) Lamb registered as lost summer pasture and lost summer grazing inland .
2) Lamb registered as lost summer pastureand lost summer pasture inland plus registered lamb without autumn weight

NORGE P. P.
posten

ANIMALIA

Animalia AS
Lørenveien 38
Postboks 396 Økern
0513 Oslo
Telefon: 23 05 98 00
E-post: animalia@animalia.no
animalia.no

SAUEKONTROLLEN

Sauekontrollen er en landsomfattende husdyrkontroll for sau. Kontrollen er tilgjengelig for alle saueprodusenter i Norge, og bidrar med lønnsomme løsninger til over 5 800 fornøyde bønder over hele landet. Bli med på laget du også!

Medlemskapet ditt organiseres gjennom slakteriene og gir deg følgende fordeler:

- Bedre oversikt over dyrenes helsestatus, tilvekst, slaktekvalitet og fruktbarhetsresultater
- Forenklet driftsplanlegging og produksjonsstyring
- Tilgang til raskt og brukervennlig styrings- og analyseverktøy
- Gode noteringslister og nyttige rapporter
- Økt lønnsomhet og store tidsbesparelser
- Sauekontrollen er grunnlaget for avlsarbeidet på sau i Norge
- Gratis app som kan brukes uten nettilgang

For å bli medlem gå til animalia.no

Følg oss på vår Facebookside Sauekontrollen.

Har du spørsmål kontakt oss på: brukerstøtte@animalia.no